

DIUMENGE I DE QUARESMA (A)
HOMILIA DEL P. IGNASI M. FOSSAS, PRIOR DE MONTSERRAT
5 DE MARÇ DE 2017
Gn 2, 7-9; 3, 1-7a; Sl 50; Rm 5, 12-19; Mt 4, 1-11

Aquest any els evangelis dels diumenges de quaresma ofereixen una preparació molt antiga i molt rica a la iniciació cristiana. Els dos primers, com passa també en els altres anys (cicles), són el de les temptacions i el de la Transfiguració. El tercer diumenge sentirem el de la samaritana. El quart, el del cec de naixement i el cinquè, la resurrecció de Llätzer. Aquests evangelis, juntament amb les altres lectures de la missa, són –com deia abans– una catequesi preciosa per als qui es preparen a rebre el baptisme i també per als qui ens disposem, amb la quaresma, a renovar les nostres promeses baptismals en la propera Pasqua.

Centrem-nos, avui, en l'evangeli de les Temptacions. Crist, conduit al desert per l'Esperit, arriba al fons de la condició humana enfrontant-se, Ell també, al maligne, al temptador. L'escena és dramàtica. L'entorn on es desenvolupa és, com dèiem, el desert: el lloc de l'aliança de Déu amb el seu poble i el lloc de les successives infidelitats d'aquest poble; el lloc oposat al paradís, el jardí original, i alhora el lloc de l'enamorament i de la tendresa sponsal de Déu. Els dos personatges sols, Jesús i el diable, cara a cara, que ofereixen els dos camins per a la humanitat: el projecte de l'home segons la Saviesa i la bondat divines i el contraprojecte de l'home segons la ciència del maligne. Faré un breu comentari del contingut de cada temptació i oferiré, tot seguit, alguns suggeriments pràctics que podem aplicar al nostre dia a dia, inspirats en propostes recents del papa Francesc.

Pel que fa al contingut, m'inspiro en un teòleg rus del segle passat, emigrat a França, Paul Evdokimov 1901-1969, que va escriure un comentari molt interessant sobre les tres temptacions de Jesús (*Le monachisme interiorisé*). L'autor interpreta aquest episodi com la resposta de Jesús a les grans qüestions que es plantegen a la humanitat. I explica que el monaquisme, amb el seu estil de vida que qualsevol creient pot viure també interioritzat, ha volgut ser, en la tradició de l'Església, una aplicació concreta d'aquestes respostes del Senyor. Resseguiu l'evangeli d'avui.

A la primera temptació, el maligne proposa al Senyor, extenuat de fam, que digui a les pedres que es tornin pans. Segons Evdokimov, transformar les pedres en pans és voler resoldre el problema econòmic suprimint l'esforç ascètic de la creació, el treball amb la suor del front, per una mena de joc de mans semblant a l'alquímia. És fer prevaler la matèria sobre l'Esperit, la voluntat sobre la Gràcia. La resposta de Jesús fa present la complexitat de la naturalesa humana: *l'home viu de tota paraula que surt de la boca de Déu*, i recorda la necessària implicació que hem de tenir tots en la qüestió de la distribució dels béns entre tota la humanitat. La qüestió econòmica demana, segons el pla de Déu, la implicació de cadascú. La resposta monàstica a aquesta qüestió és la pobresa i l'austeritat de vida. Ens podem proposar, en aquest sentit, dues coses ben concretes: no llençar mai el menjar; si en sobra, es pot reaprofitar i en tot cas, una altra vegada, se'n compra o se'n demana menys. I en segon lloc seleccionar allò que tenim a casa i que fa temps que no fem servir i regalar-ho a qui ho necessita.

A la segona temptació, el maligne deixa el Senyor dalt la cornisa del temple i li diu: *Si ets el Fill de Déu, tira't daltabaix*. Déu ja et salvarà, tal com diu l'Escriptura. Sempre segons Evdokimov, tirar-se daltabaix de la cornisa del temple vol ser una resposta al problema del coneixement; significa substituir Déu pel poder de la màgia i de les ciències ocultes, apropiant-se del misteri i pretendre un coneixement sense límits. La proposta del temptador és molt semblant a la que fa la serp a Eva (ho hem sentit a la primera lectura): *si menjàveu del fruit de l'arbre del coneixement del bé i del mal se us obririen els ulls i seríeu iguals que els àngels: coneixeríeu el bé i el mal*. El temptador vol que la criatura es posi en el lloc del Creador, de manera que no ha d'acceptar cap límit ni al coneixement, ni a la voluntat, ni al plaer. Temptar Déu és posar-lo a prova, fer-li xantatge,

intentar servir-se d'Ell, del seu poder, per a satisfer els propis desitjos i vanitats. Déu ha creat l'home a la seva imatge, i l'home ha de mirar de no aprofitar-se'n d'aquesta alta dignitat per a satisfer els propis volers. Saltar del pinacle del temple és mirar d'apropiar-se d'un poder que només pertany a Déu, és com voler sotmetre Déu als nostres volers. Jesús respon posant cadascú al seu lloc: Déu és Déu i nosaltres hem estat creats per Ell i per tant formem part de la creació en la qual Ell ha disposat uns lleis, uns principis de funcionament, i per tant també uns límits, que ens ajuden a créixer en humanitat i que gràcies a la intel·ligència, que hem rebut de Déu, podem anar descobrint. L'equivalent monàstic a la resposta de Jesús és la vivència de la castedat. És el no sotmetre aquesta imatge de Déu que som cada un de nosaltres al caprici de les pròpies passions, sinó posar aquesta força interna de l'home que són les passions, la sexualitat i tota la vida, al servei de Déu i del seu Regne. Vol dir acceptar que la nostra dignitat s'expressa en la relació lliure i desinteressada amb els altres i amb la creació, que accepta les nostres limitacions i que situa el desig d'omnipotència tan arrelat en el cor humà en la línia del servei i la donació als altres sense contrapartides. Algunes propostes concretes, en aquest sentit, per a la nostra vida cristiana poden ser: aturar-nos per ajudar quan algú ho necessita; saludar amb alegria les persones que trobem habitualment; tenir algun detall d'estimació i de tendresa amb l'espòs o l'esposa, amb els fills, amb els pares o els avis.

Finalment, a la darrera temptació *el diable s'enduu Jesús d'alt una muntanya altíssima, li fa veure tots els reialmes del món i li diu: "Tot això t'ho donaré si et prosternes i m'adores"*. Aquí, segons l'autor que anem seguint, es planteja la qüestió política, del govern dels pobles. Adorar Satanàs vol dir resoldre el problema polític amb la imposició d'una única autoritat unificadora, reunir totes les nacions a través del poder de l'única espasa, cedir al sincretisme que pretén substituir el Déu que s'ha autorevelat en Jesús de Natzaret. El sotmetiment absolut dels homes a qualsevol forma de poder, ni que sigui produint el resultat d'una hipotètica desaparició dels conflictes, esdevé un esclavatge insuportable que destrueix la humanitat.

I la resposta de Jesús és contundent: només Déu té l'autoritat única i definitiva sobre la humanitat, i per això només cal adorar-lo a Ell tot sol. Després, en cada època, les successives generacions hauran de fer l'esforç de trobar camins de convivència pacífica i solidària, sabent que qualsevol sistema de govern, perquè és humà, sempre serà ambigu i imperfecte. Tornem a trobar la mateixa proposta de la serp a Adam i Eva: ser com Déu. La novetat, respecte al relat de la creació, és que aquí el nou Adam, Crist, surt vencedor del combat; no cau en les trampes del maligne, tot salvant alhora l'absoluta transcendència de Déu i la grandesa de l'ésser humà. La resposta monàstica, en aquest punt, és l'obediència, la capacitat d'escoltar Déu que es revela a través de la història d'Israel i de Jesús, el Messies. Només l'obediència a Déu allibera. Una obediència a l'Evangeli que és acolliment al cor d'una veritat que allibera l'ésser humà. Obediència al disseny de Déu per salvar la humanitat a través de l'amor, del perdó, de la humilitat, de la recerca del bé comú, del reconeixement que Déu és l'Únic. Algunes coses concretes ens poden ajudar a viure d'acord amb la resposta de Jesús. Per exemple: adorar Déu en la pregària, en la celebració de l'eucaristia, en el servei als altres; acostumar-nos a dir "gràcies", encara que no sempre calgui; ajudar els altres a superar obstacles.

Que el Senyor sigui la nostra força en aquest temps de quaresma, mentre ens preparem amb una joia plena de deler espiritual per a la celebració de la Santa Pasqua.